

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-393-4-30>

**THE PROBLEM OF THE EUCHARISTIC UNION OF THE
ORTHODOX CHURCH OF UKRAINE WITH OTHER LOCAL
CHURCHES (ON THE EXAMPLE OF THE ORTHODOX CHURCH
OF THE CZECH LANDS AND SLOVAKIA AND THE SERBIAN
ORTHODOX CHURCH)**

**ПРОБЛЕМА ЄВХАРИСТІЙНОГО ЄДНАННЯ ПРАВОСЛАВНОЇ
ЦЕРКВИ УКРАЇНИ З ІНШИМИ ПОМІСНИМИ ЦЕРКВАМИ
(НА ПРИКЛАДІ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ЧЕСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ
ТА СЛОВАЧЧИНИ І СЕРБСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ)**

Baida I. P.

*Third-year student of the Faculty
of History of Political Science and
International Relations
Rivne State Humanitarian University
Rivne, Ukraine*

Байда І. П.

*студент III курсу факультету
історії політології
та міжнародних відносин
Рівненський державний
гуманітарний університет
м. Рівне, Україна*

Актуальність теми: Починаючи з 2018 року, українське церковне питання, стало важелем для багатьох дискусій як на внутрішній, так і на міжнародній арені. З одного боку, в Україні утворилась (шляхом об'єднання) єдина православна церква. З іншого, надання Томосу про Автокефалію, викликало напруження в міжправославному світі, адже позиції помісних церков, були кардинально різними. Від підтримки, чи засудження до неоднозначної позиції, притаманної для більшості церков-сестер.

Мета. Дослідити та продемонструвати неоднозначність православних церков, щодо питання про визнання автокефального статусу православної церкви України та встановлення з нею Євхаристійного єднання.

15 грудня 2018 року, у стінах тисячолітньої Софії Київської, відбувся об'єднавчий собор, українських православних церков. Після довгих дискусій було об'єднано три гілки українського православ'я. В повному складі до новоствореної церкви увійшли УПЦ КП та УАПЦ, які перед собором саморозпустились, а також незначна частина УПЦ МП (2 ієрархи). Тоді ж було обраного першого Предстоятеля, з титулом Блаженніший Митрополит Київський і всієї України, ним став 39-річний (надзвичайно молодий як для Предстоятеля помісної церкви,

проте однозначно достойний місця першоієрарха), митрополит Епіфаній (Думенко).

Саме він удостоївся отримати 6 січня 2019 року, Томос про незалежність української церкви з рук Вселенського Патріарха Варфоломія. З цього моменту розпочався довгий, складний та тернистий шлях щодо розбудови та утвердження ПЦУ на теренах України, та визнання її у світовому православ'ї.

Нажаль, незважаючи на війну яка триває вже 10 років, в Україні залишається досить велика когорта людей, які є вірними УПЦ МП. Щоправда, за більш ніж 5 років, багато церков все ж порвали російські тенета, та перейшли до визнаної православної церкви України. Ця ситуація, є дещо схожою з церковним питанням у Чехії та Словаччині. До 1998 року православ'я на цих землях контролювала РПЦ, адже це був Екзархат Московської Патріархії. Проте, коли ці землі у 1998 році отримали церковну незалежність все кардинально змінилось. Уже через рік після надання Томосу у представників релігійного прошарку Словаччини та Чехії відбулося суттєве зростання відчуття національної само ідентифікації [6].

Отож, на кінець 2019 року, ПЦУ була визнаною трьома церквами-сестрами. Це, Еладська, Олександрійська та власне Константинопольська, яка і надала церковну незалежність. Зважаючи на те, що процес визнання будь-якої церкви надзвичайно складний та довгий, сам факт про те, що всього лиш за 1 рік функціонування новоутвореної церкви її визнали три з чотирнадцяти церков, є надзвичайним успіхом. Проте, їх число могло бути більшим.

Адже, 20 листопада Блаженніший Митрополит Епіфаній, звершував Весічне бдіння, в переддень престольного свята Михайлівського Золотоверхого собору. Йому, як завше співслужив єпископат та духовенство з різних куточків нашої Батьківщини, та вперше разом з Предстоятелем та ієрархами молився представник православної церкви Чеських земель і Словаччини, єпископ Шумперкський Ісає (вікарій Оломоуцько-Брненської єпархії) [3].

Саме цю подію, можна вважати початком міжцерковних відносин між українським та чесько-словацьким православ'ям. А вже наступного дня в день пам'яті Собору Архістратиґа Михаїла та інших Небесних Сил безплотних, за Божественною літургією, було встановлено через співпричастя, Євхарисійне єднання між двома церквами [1].

Можливо, владика Ісає, був зацікавлений у приїзді в Україну через слова Митрополита Епіфанія, сказані під час зустрічі з чеською делегацією на чолі з Надзвичайним і Повноважним Послом Чеської Республіки в Україні Радеком Матулою, яка відбулась 22 березня 2019 року. Тоді Блаженніший владика з поміж іншого наголосив на

тому, що Помісна Українська Православна Церква відкрита до спілкування з Православною Церквою Чеських земель і Словаччини і можливо спільні заходи з приводу 1100-ліття з дня мученицької кончини св. Людмили стануть точкою нашого взаємозв'язку [4].

Проте, нажаль православна церква Чеських земель і Словаччини досі не визнала української церковної незалежності. Це досить дивно, адже між церквами був встановлений зв'язок через спільне причастя. Сьогодні, чесько-словацька церква займає дуже неоднозначну позицію. З одного боку, вона ніяк не відреагувала на дії свого єпископа, щодо спільної Божественної літургії з повнотою ПЦУ, з іншого, вона не визнає на офіційному рівні українську церкву, та інколи навіть висловлює підтримку УПЦ МП. Натомість, Предстоятель Чесько-Словацької церкви, виступив з пропозицією винести питання про українську автокефалію на розсуд Всеправославного Собору, хоча жодних аргументованих причин для цього немає [2].

Якщо ж, говорити про Сербську православну церкву, то тут неодмінно від Чесько-Словацької все дуже однозначно. Нажаль, Сербська православна церква вважає ПЦУ «штучною конфедерацією розкольніцьких структур» і «вважає неканонічним вторгнення вселенського патріарха Варфоломія на територію Російської православної церкви і його рішення у зв'язку з Україною». Натомість, ще у 2019 році СПЦ заявила, що визнає лише Українську православну церкву, очолювану митрополитом Онуфрієм (Березовським), котра перебуває в складі Московського патріархату [5].

Ця заява СПЦ, в першу чергу продемонструвала її надзвичайно міцний зв'язок з РПЦ, адже тільки ці дві церкви відмовились визнавати Автокефальний статус ПЦУ. Проте, ця заява дала чітке розуміння того, як у Всеправославному світі сприймають УПЦ МП, всі вважають і відкрито про це говорять, що це невід'ємна частиною РПЦ. Цікавим є те, що УПЦ МП, ніколи не засуджує такі слова, а почасти ніяк на них не реагує. Чому, у цієї релігійної організації така позиція, риторичне питання.

Отже, на початок 2024 року, Православну церкву України, визнали і тим самим встановили з нею Євхаристійне єднання 4 помісні церкви (Константинопольська, Олександрійська, Кіпрська та Еладська), натомість відмовились визнати її незалежний статус лише дві, це Російська та Сербська православні церкви. Всі інші православні церкви (вісім), з поміж яких є і православна церква Чеських земель і Словаччини перебувають у роздумах, щодо питання визнання, чи не визнання ПЦУ. На мою думку, після нашої перемоги над російським окупантом, обов'язково настане і духовна перемога, яка призведе до об'єднання всіх

православних українців навколо Київського престолу, та визнання ПЦУ іншими церквами-сестрами.

Література:

1. Богослужіння в день відзначення Собору Архістратиґа Михаїла та інших Небесних Сил безплотних URL: <https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/bogosluzhinnya-v-den-vidznachennya-soboru-arhistratyga-myhayila-ta-inshyh-nebesnyh-syl-bezplotnyh/> (дата звернення 31.01.2024).
2. Гераськов С. Православна церква України в глобальній церковній політиці: виклики та перспективи для церкви і держави URL : https://www.researchgate.net/profile/sergii-geraskov-2/publication/338205860_pравoslavna_cerkva_ukraini_v_globalnij_cerkovnij_politici_vikliki_ta_perspektivi_dla_cerkvi_i_derzavi/links/5fedeb5692851c13fedb315c/pravoslavna-cerkva-ukraini-v-globalnij-cerkovnij-politici-vikliki-ta-perspektivi-dla-cerkvi-i-derzavi.pdf (дата звернення 30.01.2024).
3. Ієрарх Церкви Чеських земель і Словаччини співслужив Митрополиту Епіфанію напередодні дня пам'яті Архістратиґа Михаїла URL: <https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/iyerarh-tserkvy-cheskyh-zemel-i-slovachchynu-spivsluzhuv-mytopolytu-epifaniyu-napereodni-dnya-pam-yati-arhistratyga-myhayila/> (дата звернення 31.01.2024).
4. Помісна Українська Церква відкрита до спілкування з Церквою Чеських земель і Словаччини, – Предстоятель ПЦУ URL: <https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/pomisna-ukrayinska-tserkva-vidkryta-do-spilkuвання-z-tserkvoju-cheskyh-zemel-i-slovachchynu-predstoyatel-ptsu/> (дата звернення 30.01.2024).
5. Сербська православна церква не визнає ПЦУ URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/serbskaya-pravoslavnaya-tserkov-priznaet-1552475516.html> (дата звернення 01.02.2024).
6. Суббота С. Помісна церква і психічне здоров'я української політичної нації. Українська правда, 10 січня 2019. URL: www.prawda.com.ua/columns/2019/01/10/7203395/ (дата звернення: 31.01.2024).